

УДК 94(477)“2022/2024”:327.58(438=161.2)
DOI 10.69550/3041-1467.7.333204

Оксана МЕДВІДЬ

кандидатка історичних наук, доцентка кафедри історії України та правознавства, Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка, вул. Івана Франка, 24, м. Дрогобич, Україна, індекс 82100 (oksana-medvid@ukr.net)

ORCID: 0000-0002-8777-9760

ResearcherID: F-9444-2018

Андрій КАДИКАЛО

аспірант кафедри історії України та правознавства, Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка, вул. Івана Франка, 24, вул. Івана Франка, 24, м. Дрогобич, Україна, індекс 82100 (am0001bc@gmail.com)

Oksana MEDVID'

PhD (History), Associate Professor of Department of Ukraine's History and Jurisprudence, Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University, 24 Ivan Franko Street, Drohobych, Ukraine, postal code 82100 (oksana-medvid@ukr.net)

Andriy KADYKALO

Graduate Student of the Department of Ukraine's History and Jurisprudence, Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University, 24 Ivan Franko Street, Drohobych, Ukraine, postal code 82100 (am0001bc@gmail.com)

Бібліографічний опис статті: Медвідь, О., Кадикало, А. (2025). Соціальна політика польського уряду щодо переселенців з України в період повномасштабного російського вторгнення (2022 – 2024). *Axis Europae*, 7, 195–203. doi: 10.69550/3041-1467.7.333204

Bibliographic Description of the Article: Medwid', O., & Kadykalo, A. (2025). Sotsialna polityka polskoho uriadu shchodo pereselentsiv z Ukrainy v period povnomasshtabnoho rosiiskoho vtorhnennia (2022 – 2024) [The social policy of the Polish government towards migrants from Ukraine during the period of the full-scale Russian invasion (2022 – 2024)]. *Axis Europae*, 7, 195–203. doi: 10.69550/3041-1467.7.333204 [in Ukrainian].

**СОЦІАЛЬНА ПОЛІТИКА ПОЛЬСЬКОГО УРЯДУ
ЩОДО ПЕРЕСЕЛЕНЦІВ З УКРАЇНИ В ПЕРІОД ПОВНОМАСШТАБНОГО
РОСІЙСЬКОГО ВТОРГНЕННЯ (2022 – 2024)**

Анотація. Пропонована публікація присвячена аналізу соціальної політики польського уряду щодо українських переселенців в період повномасштабного російського вторгнення у 2022 – 2024 рр. **Мета статті** – охарактеризувати соціальну політику уряду Польщі щодо біженців з України в період російської збройної агресії та широкомасштабних воєнних дій на території України впродовж 2022 – 2024 рр.

Методологія дослідження базується на загальноприйнятих принципах системності, науковості, авторської об'єктивності, методах зовнішньої та внутрішньої критики джерел. **Наукова новизна** полягає у дослідженні соціальної політики польського уряду щодо українських мігрантів у період повномасштабного російського вторгнення у 2022 – 2024 рр. **Висновки.** У 2022 р. Республіка Польща стала однією з головних країн, які приймали українських переселенців після повномасштабного російського вторгнення на територію України. Польський уряд запровадив низку соціальних програм і заходів для підтримки українців, які прибули до країни, надаючи їм широкий спектр соціальних послуг та допомоги. Згідно із «Законом про тимчасовий захист українських біженців у Польщі», прийнятим у березні 2022 р., українці отримали статус тимчасового захисту, який надає право на освіту, медичне страхування та обслуговування, доступ до ринку праці, соціальну допомогу, дозвіл на проживання на період тимчасового захисту (на один рік із можливістю продовження), забезпечення житлом (заселення у центр чи надання засобів для проживання), отримання польського ідентифікаційного номера PESEL із доступом до державних та банківських послуг, право переїхати в іншу країну ЄС ще до отримання дозволу на проживання. Але з другої половини 2024 р. Польща почала поступово скорочувати деякі програми фінансової підтримки через економічні виклики й інтеграцію українців у суспільство.

Ключові слова: українські переселенці, соціальна допомога, Польща, тимчасовий захист, фінансова підтримка, російсько-українська війна.

THE SOCIAL POLICY OF THE POLISH GOVERNMENT TOWARDS MIGRANTS FROM UKRAINE DURING THE PERIOD OF THE FULL-SCALE RUSSIAN INVASION (2022 – 2024)

Abstract. The proposed publication is devoted to the analysis of the Polish government's social policy towards Ukrainian refugees during the period of the full-scale Russian invasion in 2022 – 2024. **The purpose** is to characterize the social policy of the Polish government towards refugees from Ukraine during the period of Russian armed aggression and large-scale military operations on the territory of Ukraine during 2022 – 2024. **The research methodology** is based on generally accepted principles of systematicity, scientificity, authorial objectivity, methods of external and internal criticism of sources. **The scientific novelty** lies in the study of the social policy of the Polish government towards Ukrainian migrants during the period of full-scale Russian invasion in 2022 – 2024. **Conclusions.** In 2022, the Republic of Poland became one of the main countries hosting Ukrainian refugees after the full-scale Russian invasion of Ukraine. The Polish government has introduced a number of social programs and measures to support Ukrainians who have arrived in the country, providing them with a wide range of social services and assistance. According to the “Act on Temporary Protection of Ukrainian Refugees in Poland”, adopted in March 2022, Ukrainians received temporary protection status, which gives the right to education, medical insurance and services, access to the labor market, social assistance, a residence permit for the period of temporary protection (for 1 year with the possibility of extension), housing provision (settlement in a center or provision of living facilities), obtaining a Polish PESEL identification number with access to public and banking services, the right to move to another EU country even before obtaining a residence permit. However, from the second half of 2024, Poland began to gradually reduce some financial support programs due to economic challenges and the integration of Ukrainians into society.

Key words: *Ukrainian immigrants, social assistance, Poland, temporary protection, financial support, Russian-Ukrainian war.*

Постановка проблеми. Широкомасштабне вторгнення Росії на територію України в лютому 2022 р. спричинило масову еміграцію українців до європейських країн. Польща стала однією з головних країн, які приймали українських переселенців. Для підтримки біженців уряд Республіки Польща прийняв спеціальний «Закон для українських переселенців», який передбачав легалізацію їхнього перебування в країні, доступ до ринку праці, фінансову підтримку.

З огляду на тривалість конфлікту та значну кількість мігрантів, у 2024 р. Анджей Дуда підписав зміни до «Спецзакону», які відображають прагнення польського уряду забезпечити довгострокову інтеграцію українських біженців, одночасно адаптуючи обсяги підтримки до поточних можливостей держави.

Аналіз останніх досліджень. Різні аспекти російсько-української війни досліджуються істориками та соціологами. Серед них можна виділити розвідки М. Галіва, В. Ільницького, М. Гранда (Галів, Ільницький, 2023; Галів, Гранд, 2024; Галів, Гранд, Бойчин, 2024), М. Галіва, В. Ільницького, О. Карпенко, Р. Бурдяка (Галів, Ільницький, Карпенко, 2024; Галів, Бурдяк, 2025), В. Ільницького, О. Куцької (Ільницький, Куцька, 2023), В. Ільницького, В. Старки, М. Галіва (Ільницький, Старка, Галів, 2022), В. Ільницького, В. Тельвака, Ю. Талалай (Ільницький, Тельвак, Талалай, 2024; Ільницький, Тельвак, 2024; Тельвак, Ільницький, 2023), В. Ільницького, Р. Царика (Ільницький, Царик, 2024; Ільницький, Царик, 2025). Питання соціальної політики польського уряду щодо українських переселенців в умовах російсько-української війни подано на офіційних інтернет-ресурсах польського уряду (://www.gov.pl), Державної міграційної служби України (Державна міграційна..., 2022), Національного інституту стратегічних досліджень (Національний інститут, 2023).

Мета статті – охарактеризувати соціальну політику уряду Польщі щодо біженців з України в період російської збройної агресії та широкомасштабних воєнних дій на території України впродовж 2022 – 2024 рр.

Виклад основного матеріалу. З перших днів широкомасштабної російської агресії на українські землі мільйони українців намагалися знайти притулок в країнах Європейського Союзу. Республіка Польща прийняла значну кількість біженців та здійснила значні кроки для їхньої соціальної підтримки, надаючи їм широкий спектр соціальних послуг. 12 березня 2022 р. прийнято «Закон про тимчасовий захист українських біженців у Польщі» (Ustawa o pomocy obywatelom Ukrainy) (Закон про допомогу..., 2022). Згідно з цим «Спецзаконом», українці мають право легально перебувати на території Польщі впродовж 18 місяців з можливістю подальшого продовження цього терміну. Також біженці можуть отримати польський ідентифікаційний номер PESEL. PESEL UKR – це особливий статус для українських переселенців, який дає їм право отримувати в Польщі соціальну допомогу, медичні послуги, працевлаштуватися та навчатися (Українські біженці війни за кордоном, 2023).

Польський уряд надав біженцям також фінансову підтримку. Українці, які отримали статус PESEL UKR, могли розраховувати на одноразову допомогу 300 злотих на особу для покриття базових потреб. Ці кошти можна витратити на оплату житла або купівлю одягу чи взуття, харчів та засобів гігієни (використання не контролюється). Також надавався доступ до соціальних програм: «500+» (щомісячна допомога

на дитину), «Dobry Start» (300 злотих на підготовку до школи), сімейні виплати та підтримка малозабезпечених (Закон про допомогу..., 2022).

Згідно з вищезгаданим законом, польський уряд намагався вирішити житлову проблему. Українським переселенцям пропонували безкоштовне тимчасове житло у центрах прийому. Запроваджувалася програма компенсації для орендодавців, які надавали житло переселенцям. Польські сім'ї, які приймали переселенців, отримували компенсацію 40 злотих на день на одну особу протягом перших 120 днів. Окрім того, передбачались місцеві ініціативи щодо надання житла в гуртожитках, готелях тощо (Закон про допомогу, 2022).

З метою інтеграції українців у польський соціальний простір також передбачено безкоштовний доступ дітей до шкіл і дитячих садків. Польські університети запровадили спеціальні програми та стипендії для українських студентів.

Оскільки більшість українських біженців – це родини з дітьми та люди похилого віку, польський уряд передбачив їхнє безкоштовне медичне обслуговування на рівні польських громадян (через систему NFZ) (Закон про допомогу, 2022).

У «Спецзаконі» також визначено пільгові умови працевлаштування українських мігрантів. Вони отримали дозвіл на роботу без необхідності оформлення додаткових документів, їм також надано доступ до центрів зайнятості та допомогу в пошуку роботи. Оскільки польська економіка потребує кваліфікованих українських працівників, то запроваджувалися безкоштовні курси польської мови і перекваліфікаційні програми. За даними Воеводського управління праці, на польському ринку праці є попит на лікарів, медсестер, стоматологів, фармацевтів, фізіотерапевтів. Тому медичні працівники можуть отримати дозвіл на роботу PWZ та працевлаштування за спрощеною процедурою.

Варто зауважити, що політика польського уряду щодо працевлаштування українських переселенців спрямована на зменшення фінансового тиску на країну в умовах російсько-української війни. Матеріальна допомога біженцям виснажує польський бюджет, тому польські роботодавці все охочіше працевлаштовують працівників з України. Загалом українці в Польщі становлять найчисельнішу групу іноземців, які працюють. На кінець серпня 2023 р. їхня кількість становила 691,6 тис. осіб, або ж 59,3 % від усіх іноземних працівників (Економічна правда, 2023).

На початку 2023 р. уряд Польщі почав згортати деякі соціальні ініціативи щодо українських біженців. Зокрема, скорочено термін фінансової підтримки для тих, хто жив у безкоштовному житлі та введено нові умови для отримання допомоги (наприклад, обов'язкове працевлаштування після певного періоду).

У відповідь на тривалість конфлікту та зміну обставин уряд Польщі ініціював зміни до законодавства щодо допомоги українським біженцям. Зокрема, згідно з внесеними змінами до відповідного закону у зв'язку зі збройним конфліктом, легальне перебування українців, які знайшли прихисток у Польщі після початку повномасштабного вторгнення Росії в Україну, продовжено до 30 вересня 2025 р. Це довше, ніж загалом по ЄС.

З другої половини 2024 р. Польща почала поступово скорочувати деякі програми фінансової підтримки через економічні виклики та інтеграцію українців у суспільство. 10 червня 2024 р. Президент Республіки Польща Анджей Дуда підписав Зміни до «Закону про тимчасовий захист українських біженців у Польщі». Серед змін, які передбачені у новому документі і вступили в силу з 1 липня, – скасування допомоги 40+. Це 40 злотих на добу, які отримували громадяни Польщі від держави за кожного

втікача від війни, що проживав у їхньому помешканні. Ця допомога скасовується, позаяк інколи українці надавали житло своїм родичам і брали за це кошти. Доцільно зауважити, що після скасування такої допомоги деякі поляки просто виселяли українців.

За словами фахівців, скасування цієї допомоги призвело до того, що багато українців, особливо вразливих категорій (пенсіонери, інваліди), змушені переїхати у місця колективного проживання, яких залишилося небагато, і умови там зазвичай гірші. Нині у таких осередках живе приблизно 40 тис. українців. Місця спільного проживання також не безкоштовні. Від оплати звільнені лише декілька пільгових категорій – пенсіонери, люди з інвалідністю, багатодітні жінки. На думку координаторки Центру Підтримки Фонду «Український дім» Оксани Пестрикової, скасування допомоги 40+ створило чимало незручностей для вразливих категорій громадян: «Часто осередки колективного проживання знаходяться у таких місцях, де, наприклад, до найближчого магазину може бути далеко і це також не сприяє інтеграції для таких осіб» (Волосацька, 2024).

Допомога 800+, яку виплачують на кожну дитину, залишається, але умовою її отримання є обов'язкове відвідування польської школи (дитина має бути зареєстрована у системі SIO (Освітня інформаційна система). За даними міністерства освіти Польщі, зараз приблизно 70 тис. українських дітей шкільного віку, які перебувають на території Польщі, не відвідують польські заклади освіти. Олександр Пестриков, експерт Українського дому у Варшаві, додає, що «з першого вересня жодне навчання в українській школі не буде зараховуватися як шкільний обов'язок. Батьки дитини не отримуватимуть допомогу 800+, ба більше, можуть відповідати перед судом за неналежне виконання батьківських обов'язків» (Волосацька, 2024).

Українці, які мають статус UKR, можуть претендувати на нове фінансове забезпечення – «Активні у дитячому садку», яке почало діяти з 1 листопада 2024 р. Грошову допомогу у розмірі від 500 до 1900 злотих надають батькам, які працюють, і ці гроші вони можуть використати на оплату дитячого садка або щоб найняти опікуна для дитини. Для отримання цієї допомоги дитина і дорослий мають безперервно мати статус UKR протягом одного року. Ця нова пільга не прописана у спецзаконі про тимчасовий захист біженців, а згадується у новому законі про державну підтримку батьків, які працюють. Новий формат фінансової підтримки родин, яку затвердив польський уряд, більше орієнтований на активізацію батьків, тобто покликаний заохотити їх швидше, ніж після трьох років декрету, виходити на роботу.

Щодо доступу до ринку праці – для українців змін немає. Всі громадяни України – і ті, що приїхали після повномасштабного вторгнення, і ті, котрі легально перебували на території Польщі до того, мають вільний доступ до ринку праці. Адже українці не лише працюють на польських підприємствах, а й активно розвивають власний бізнес у Польщі. Так, упродовж 2022 – 2023 рр. українські підприємці, які працюють у Польщі, сплатили податків і внесків на соціальне страхування у польський бюджет на суму 2,3 млрд євро. При цьому 2 млрд. євро Польща отримала від європейського інвестиційного банку за договором надання позики польським містам та регіонам, які приймають українських біженців. Ще 0,6 млрд євро отримала Польща від Єврокомісії в рамках виплати 3,5 млрд країнам-членам ЄС для допомоги тим регіонам, які підтримують українських біженців. Як повідомляє Банк економіки Польщі, українці внесли до польського бюджету 4 млрд дол. у 2024 р., тоді ж як Польща виділила 728 млн дол. на соціальну допомогу українцям.

Важливою поправкою до Спецзакону є офіційне санкціонування електронного документа, доступного в додатку Diia.pl., який фактично є посвідченням на проживання для громадян України в Польщі. Цей документ надаватиме право громадянину України багаторазово перетинати кордон на короткий строк – наприклад, за сімейними обставинами, для отримання документів або розв’язання професійних питань – без необхідності отримання візи. Також цей електронний документ дозволяє громадянам України безперешкодно подорожувати до країн Євросоюзу та навіть за їхніми межами (Волосацька, 2024).

У вересні 2024 р. міністр закордонних справ Польщі Радослав Сікорський закликав європейські уряди припинити надання соціальних виплат українським чоловікам призовного віку, щоб стимулювати їх повернення до України для участі в обороні країни.

Висновки. У 2022 р. Республіка Польща стала однією з головних країн, які приймали українських переселенців після повномасштабного російського вторгнення на територію України. Польський уряд запровадив низку соціальних програм і заходів для підтримки українців, які прибули до країни, надаючи їм широкий спектр соціальних послуг та допомоги. Згідно з «Законом про тимчасовий захист українських біженців у Польщі», прийнятим у березні 2022 р., українці отримали статус тимчасового захисту, який надає право на освіту, медичне страхування та обслуговування, доступ до ринку праці, соціальну допомогу, дозвіл на проживання на період тимчасового захисту (на один рік із можливістю продовження), забезпечення житлом (заселення у центр чи надання засобів для проживання), отримання польського ідентифікаційного номера PESEL із доступом до державних та банківських послуг, право переїхати в іншу країну ЄС ще до отримання дозволу на проживання. Але з другої половини 2024 р. Польща почала поступово скорочувати деякі програми фінансової підтримки через економічні виклики та інтеграцію українців у суспільство.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ І ЛІТЕРАТУРИ

- Вінокуров, Я.** (2023). Українські мігранти підіймають економіку Європи. Що буде з Україною без них? *Економічна правда*. URL: <https://www.epravda.com.ua/publications/2023/01/10/695807/>
- Волосацька, Н.** (2024). Зміни до закону про тимчасовий захист українських біженців у Польщі. Що важливо знати? URL: <https://www.radiosvoboda.org/a/>
- Галів, М., Бурдяк, Р.** (2025). Путін і Гітлер: порівняльні конструкції в українському медійному дискурсі (2014 – 2025). *Axis Europae*, 6, 108–130. DOI: 10.69550/3041-1467.6.326256
- Галів, М., Гранд, М.** (2024). «Русский мир» проти України: коротка деконструкція новітньої російської геополітичної доктрини (рецензія на: Якубова Л. Україна та українці в світоглядній матриці «русского мира». Аналітична записка / відповідальний редактор В.А. Смолій. Київ: Інститут історії України НАН України, 2023. 72 с.). *Проблеми гуманітарних наук. Серія Історія, Спецвипуск*, 172–177. DOI: 10.24919/2312-2595.spec.16
- Галів, М., Гранд, М., Бойчин, Р.** (2024). Початок повномасштабної війни Росії проти України у висвітленні польського інформаційного порталу «Nowa Europa Wschodnia» (лютий – березень 2022 р.). *Актуальні питання гуманітарних наук*, 72(1). 52–60. DOI: 10.24919/2308-4863/72-1-7

Галів, М., Ільницький, В. (2023). Характер сучасної російсько-української війни (2014 – 2023): вітчизняний історіографічний дискурс. *Проблеми гуманітарних наук. Серія: Історія*, 13/55, 47–73.

Галів, М., Ільницький, В., Карпенко, О. (2024). Проблематика геноциду Росії щодо українців в українських засобах масової інформації (2022 – 2024). *Новітня доба*, 12, 75–96.

Державна міграційна служба України: статистичні дані. (2022). URL: <https://dmsu.gov.ua/diynalist/statistichni-dani.html>.

Ільницький, В., Куцька, О. (2023). Періодизація російсько-української війни (2014 – 2022) в українському науковому дискурсі. *Проблеми гуманітарних наук. Серія Історія*, 13/55, 162–177.

Ільницький, В., Старка, В., Галів, М. (2022). Російська пропаганда як елемент підготовки до збройної агресії проти України. *Український історичний журнал*, 5, 43–55. DOI: 10.15407/uhj2022.05.043

Ільницький, В., Тельвак, В., Талалай, Ю. (2024). Сучасна російсько-українська війна на шпальтах «The British Army Review» (2022 – 2024). *Проблеми гуманітарних наук. Серія Історія, Спецвипуск*, 130–146.

Ільницький В., Царик Р. (2024). Матеріально-культурні аспекти увічнення пам'яті українських захисників і захисниць під час російсько-української війни (2014 – 2024). *Вісник Черкаського університету. Серія: історичні науки*, 2, 105–116.

Ільницький В., Царик Р. (2024). Пізнавально-інформаційні та виховні заходи щодо ушанування пам'яті учасників і жертв російсько-української війни (2014 – 2024). *Актуальні питання гуманітарних наук*, 81 (2), 4–13.

Ільницький, В., Царик, Р. (2025). Формування історико-меморіального наративу сучасної російсько-української війни. *Українські історичні студії*, 17(59), 212–223.

Закон про допомогу громадянам України. (2022) <https://ukraina.interwencjaprawna.pl/>

Сімахова, А., Церковний, І. (2022). Міграційні процеси в Україні в умовах війни: соціальний аспект. *Економіка, управління та адміністрування*, 4 (102), 60–64.

Українські біженці війни за кордоном. Національний інститут стратегічних досліджень: вебсайт. (2023). URL: <https://niss.gov.ua/news/komentari-ekspertiv/ukrayinski-bizhentsi-viyny-za-kordonom>.

Як отримати притулок в Європі: тимчасовий захист vs статус біженця. (2023). URL: <https://visitukraine.today/uk/blog/200/yak-otrimatiprixistok-v-jevropi-timcasovii-zaxist-vs-status-bizencya>

Іlnytskyi, V., Telvak, V. (2024). Ukraine Under the Conditions of the Second Year of Existential War in Analysts' Reflections of the Warsaw Centre for Eastern Studies. *Skhidnoievropeyskyi Istorychnyi Visnyk – East European Historical Bulletin*, 31, 218–237. DOI: 10.24919/2519-058X.31.306344

Telvak, V., Іlnytskyi, V. (2023). A Year of Existential War in Analytical Reflections of the Warsaw Centre for Eastern Studies. *Skhidnoievropeyskyi Istorychnyi Visnyk – East European Historical Bulletin*, 27, 249–258. DOI: 10.24919/2519-058X.27.281552

REFERENCES

Vinokurov Ya. (2023). Ukraini mihranty pidimaiut ekonomiku Yevropy. Shcho bude z Ukrainoiu bez nykh? [Ukrainian migrants are boosting Europe's economy. What will happen

to Ukraine without them?]. *Ekonomichna pravda*. URL: <https://www.epravda.com.ua/publications/2023/01/10/695807/>

Volosatska N. (2024). *Zminy do zakonu pro tymchasovyy zakhyst ukrayins'kykh bizhentsiv u Pol'shchi. Shcho vazhlyvo znaty?* [Amendments to the law on temporary protection of Ukrainian refugees in Poland. What is important to know?] URL: <https://www.radiosvoboda.org/a/> [in Ukrainian].

Haliv, M., & Burdiak, R. (2025). Putin i Hitler: porivnialni konstruktssii v ukrainskomu mediinomu dyskursi (2014 – 2025) [Putin and Hitler: Comparative Constructions in Ukrainian Media Discourse (2014 – 2025)]. *Axis Europae*, 6, 108–130. DOI: 10.69550/3041-1467.6.326256 [in Ukrainian].

Haliv, M., & Grand, M. (2024). «Russkyi mir» proty Ukrainy: korotka dekonstruktsiia novitnoi rosiiskoi heopolitychnoi doktryny [«Russian world» against Ukraine: a brief deconstruction of the newest Russian geopolitical doctrine]. *Problemy humanitarnykh nauk. Seriia Istorii, Spetsvypusk*, 172–177. DOI: 10.24919/2312-2595.spec.16 [in Ukrainian].

Haliv, M., Grand, M., & Boychyn, R. (2024). Pochatok povnomashtabnoi viiny Rosii proty Ukrainy u vysvitleni polskoho informatsiinoho portalu «Nowa Europa Wschodnia» (liutyi-berezen 2022 r.) [The beginning of a full-scale war of Russia against Ukraine according to the Polish information portal “Nowa Europa Wschodnia” (February – March 2022)]. *Aktualni pytannia humanitarnykh nauk*, 72(1). 52–60. DOI: 10.24919/2308-4863/72-1-7 [in Ukrainian].

Haliv, M., & Ilnytskyi, V. (2023). Kharakter suchasnoi rosiisko-ukrainskoi viiny (2014 – 2023): vitchyzniani istoriohrafichnyi dyskurs [The Nature of the Modern Russian-Ukrainian War (2014 – 2023): Domestic Historiographical Discourse]. *Problemy humanitarnykh nauk. Seriia: Istorii*, 13/55, 47–73. [in Ukrainian].

Haliv, M., Ilnytskyi, V., & Karpenko, O. (2024). Problematyka henotsydu Rosii shchodo ukrainsiv v ukrainskykh zasobakh masovoi informatsii (2022 – 2024) [The issue of the genocide of Russia against Ukrainians in the Ukrainian mass media (2022 – 2024)]. *Novitnia doba*, 12, 75–96. [in Ukrainian].

Derzhavna mihratsiyna sluzhba Ukrainy: statystychni dani. (2022). [State Migration Service of Ukraine: statistical data]. URL: <https://dmsu.gov.ua/diyalnist/statistichni-dani.html> [in Ukrainian].

Ilnytskyi, V., & Kutska, O. (2023). Periodyzatsiia rosiisko-ukrainskoi viiny (2014 – 2022) v ukrainskomu naukovomu dyskursi [Periodization of the Russian-Ukrainian war (2014 – 2022) in Ukrainian scientific discourse]. *Problemy humanitarnykh nauk. Seriia Istorii*, 13/55, 162–177. [in Ukrainian].

Ilnytskyi, V., Starka, V., & Haliv, M. (2022). Rosiiska propaganda yak element pidhotovky do zbroinoi agresii proty Ukrainy [Russian propaganda as an element of preparation for armed aggression against Ukraine]. *Ukrainskyi istorychnyi zhurnal – Ukrainian historical journal*, 5, 43–55. DOI: 10.15407/uhj2022.05.043 [in Ukrainian].

Ilnytskyi, V., Telvak, V., & Talalai, Yu. (2024). Suchasna rosiisko-ukrainska viina na shpaltakh «The British Army Review» (2022 – 2024) [The Modern Russian-Ukrainian War in the Columns of “The British Army Review” (2022 – 2024)]. *Problemy humanitarnykh nauk. Seriia Istorii, Spetsvypusk*, 130–146. [in Ukrainian].

Ilnytskyi, V., & Tsaryk, R. (2025). Formuvannia istoryko-memorialnoho naratyvu suchasnoi rosiisko-ukrainskoi viiny [Formation of the historical-memorial narrative of the modern russian-ukrainian war]. *Ukrainski istorychni studii – Ukrainian Historical Studies*, 17(59), 212–223. [in Ukrainian].

Ilnytskyi, V., & Tsaryk, R. (2024). Materialno-kulturni aspekty uvichnennia pamiaty ukrain skykh zakhysnykiv i zakhysnyts pid chas rosiisko-ukrainskoi viiny (2014 – 2024) [Material-cultural aspects of commemorating the memory of the Ukrainian defenders during the russo-ukrainian war (2014 – 2024)]. *Visnyk Cherkaskoho universytetu. Seriya istorychni nauky*, 2, 105–116. [in Ukrainian].

Ilnytskyi, V., & Tsaryk, R. (2024). Piznavalno-informatsiini ta vykhovni zakhody shchodo ushanuvannia pamiaty uchasykiv i zhertv rosiisko-ukrainskoi viiny (2014 – 2024) [Cognitive, informational and educational measures to honor the memory of participants and victims of the Russian-Ukrainian war (2014 – 2024)]. *Aktualni pytannia humanitarnykh nauk*, 81 (2), 4–13. [in Ukrainian].

Zakon pro dopomohu hromadyanam Ukrayiny. (2022) [Law on Assistance to Citizens of Ukraine]. <https://ukraina.interwencjaprawna.pl/> [in Poland].

Simakhova, A., & Tserkovnyi, I. (2022). Mihratsiyni protsesy v Ukrayini v umovakh viyny: sotsial'nyy aspekt [Migration processes in Ukraine during the war: social aspect]. *Ekonomika, upravlinnya ta administruvannya*, 4 (102), 60–64. [in Ukrainian].

Ukrayins'ki bizhentsi viyny za kordonom. (2023). [Ukrainian refugees of the war abroad.]. *Natsional'nyy instytut stratehichnykh doslidzhen – National Institute for Strategic Studies*. URL: <https://niss.gov.ua/news/komentari-ekspertiv/ukrayinski-bizhentsi-viyny-zakordonom> [in Ukrainian].

Yak otrymaty prykhystok v Yevropi: tymchasovyı zakhyst vs status bizhentsya. (2023). [How to get asylum in Europe: temporary protection vs refugee status]. URL: <https://visitukraine.today/uk/blog/200/yak-otrimatiprixistok-v-jevropi-timcasovii-zaxist-vs-status-bizencya> [in Ukrainian].

Ilnytskyi, V., & Telvak, V. (2024). Ukraine Under the Conditions of the Second Year of Existential War in Analysts' Reflections of the Warsaw Centre for Eastern Studies. *Skhidnoievropeiskyi Istorychnyi Visnyk – East European Historical Bulletin*, 31, 218–237. DOI: 10.24919/2519-058X.31.306344 [in English].

Telvak, V., & Ilnytskyi, V. (2023). A Year of Existential War in Analytical Reflections of the Warsaw Centre for Eastern Studies. *Skhidnoievropeiskyi Istorychnyi Visnyk – East European Historical Bulletin*, 27, 249–258. DOI: 10.24919/2519-058X.27.281552 [in English].

Стаття надійшла до редакції 10 листопада 2024 р.

Стаття рекомендована до публікації 30.05.2025.